

Utrecht
werkplaatsen
onderwijsonderzoek
primair onderwijs

kennis maken, kennis delen

De Boomgaard

WOU format samenvatting onderzoeksverslag

Naam School

De Boomgaard

Inleiding

Wat is er voor een gemiddelde leerkracht haalbaar in het bieden van zorg binnen een gemiddelde groepsgrootte van 28-30 leerlingen? Grote groepen, één leerkracht, geen extra handen in de klas. Er wordt gewerkt met groepsplannen met drie niveaus en wanneer een leerling een arrangement heeft en/of een afwijkende leerlijn, ontstaat er een vierde niveaugroep met een Ontwikkelingsperspectiefplan.

Context van het onderzoek

De Boomgaard is gevestigd in de wijk Leidsche Rijn van de Gemeente Utrecht. Basisschool De Boomgaard is een grote school. De school bestaat uit ongeveer 630 leerlingen. Het opleidingsniveau van de ouders, dat bekend is via de inschrijvingsformulieren, is merendeel H.B.O. Minder dan 1% van de leerlingen heeft een wegingsfactor in leerlinggewicht.

Onderzoeksvraag en doel van het onderzoek

Waar ligt voor de leerkracht van de Boomgaard de grens in het bieden van zorg?

Deelvragen:

- Welke kennis is er over de basisondersteuning Passend Onderwijs van de stad Utrecht en het SOP (School Ondersteunings Plan) van de Boomgaard? (kennis)
- Waar ligt het zwaartepunt voor de leerkracht wat betreft de zorg in de groep? (huidige situatie)
- Wat hebben de leerkrachten nodig om aan de onderwijsbehoeften van de groepen te kunnen voldoen? (behoeften)
- Hoe zou de leerling zorg binnen Passend Onderwijs begrensd moeten? (toekomstige situatie)

Utrecht
werkplaatsen
onderwijsonderzoek
primair onderwijs
kennis maken, kennis delen

Resultaten

De interviews zijn ingestoken vanuit de vier verschillende thema's: 1) kennis, 2) huidige situatie, 3) behoeften en 4) toekomstige situatie. Onder deze vier thema's zijn belangrijke componenten naar voren gekomen in de interviews. De resultaten zijn per thema weergegeven.

1. Resultaten Kennis

Op de vraag wat leerkrachten op de Boomgaard weten over het passend onderwijs is werden enkele afspraken binnen het passend onderwijs genoemd. Deelnemers gaven verder aan "Heel weinig" over het passend onderwijs te weten.

2. Huidige situatie

*In de tabel wordt zichtbaar dat het aantal arrangementen 5 keer wordt genoemd. Echter, de uitspraken richten zich puur op de aantallen arrangementen in een klas.
Ervaring leerkracht in het bieden van zorg is een veelgenoemd aspect. In 10 interviews is deze code naar voren gekomen. Binnen de huidige situatie wordt meermaals frustratie uitgesproken met betrekking tot de administratie die leerkrachten bijhouden. In 10 gesprekken wordt dit in totaal 38 keer benoemd. Daarnaast wordt ook het gebrek aan middelen of kennis genoemd als frustratie voor leerkrachten. Een andere frustratie voor leerkrachten blijkt het durven nemen van beslissingen. In 53,3% van de gesprekken geven leerkrachten dit aan. Vervolgens wordt ook het tijdgebrek door leerkrachten als frustratie genoemd. In 80% van de gesprekken komt dit naar voren en binnen dat totaal aantal gesprekken wordt het 24 keer genoemd. Naast frustraties worden er ook algemene situaties benoemd door de leerkrachten. Zo wordt er ook benoemd dat de zorg van een specifieke leerling soms ten koste gaat van de rest van de groep. De huidige situatie met betrekking tot de groepsplannen wordt in de interviews 36 keer benoemd in totaal 11 gesprekken (73,3%). Verder wordt er door verschillende leerkrachten leerjaar specifieke zorg benoemd. Wat betreft het onderscheid tussen sociale-/gedragsproblemen en cognitieve problematiek in de klas worden er in 7 gesprekken uitspraken gedaan.
In de interviews is ook gericht gekeken naar welke soorten steun er worden ervaren door leerkrachten. Met name de steun van collega's (66,7%) Intern Begeleiders (86,7%) en overig (73,3%) worden regelmatig genoemd in de interviews. De zorgstructuur en ondersteuning wordt in 9 interviews (60%) 18 keer benoemd. Tot slot worden er met betrekking tot de huidige situatie veel voorbeelden gegeven van hoe de basiszorg geregeld is op de Boomgaard. Hier worden meermaals uitspraken gedaan die zich richten op de verschillende niveaugroepen en groepsplannen.*

3. Behoeften

*Allereerst wordt de behoefte tot het stellen van grenzen binnen de zorg door 13 van de 15 leerkrachten genoemd. Binnen die dertien gesprekken is de code 43 keer voorgekomen
Daarnaast is in de interviews in 7 van de 15 gesprekken gesproken over idealen van een leerkracht. In 40 procent van de interviews wordt gerefereerd aan behoeften met betrekking tot het groepsplan. Daarnaast is er in het kader van behoefte nagedacht over wat mogelijke oplossingen zijn voor leerkrachten zoals "Ik zou heel graag extra handen in de klas willen" en "ruimere lokalen". Ook wordt er duidelijk*

Utrecht
werkplaatsen
onderwijsonderzoek
primair onderwijs

aangegeven dat we “ouders een minder grote stem moeten geven en duidelijker moeten zeggen dit is onze grens”.

Tot slot is er ook door leerkracht uitgesproken waar behoeften liggen op het gebied van ondersteuning. Voor zowel de ondersteuning van IB als ondersteuning overig geldt dat in 33,3 % van de gesprekken hierover uitspraken zijn gedaan.

4. Toekomstige situatie

De vragen passend bij wat leerkrachten graag als toekomstige situatie zien worden vooral gericht op oplossingen voor mogelijke veranderingen ter verbetering van het onderwijs (tabel 4). Daarnaast wordt door meerdere deelnemers genoemd dat er “klassenassistenten” en “extra handen” moeten komen.

Tegelijkertijd wordt er aangegeven “Ik zou niet kiezen voor loslopende mensen. Of die loslopende mensen vaste dagen koppelen aan klassen”. Ook wordt aangegeven dat als er iets veranderd mag worden op de Boomgaard dat gericht moet zijn op het “Papierwerk... het is te veel.” Door een collega wordt aangegeven de organisatie meer groep doorbrekend te maken.

Conclusie

Verskillende gebeurtenissen, waaronder een inspectiebezoek, excellentie op zorg en verminderde aandacht voor de middengroep leerlingen, hebben ertoe geleid dat De Boomgaard op zoek is gegaan naar een antwoord op de vraag: ‘Waar ligt voor de leerkracht van de Boomgaard de grens in het bieden van zorg?’. Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er in dit onderzoek vanuit verschillende domeinen gekeken naar de grenzen binnen de zorg; 1) kennis, 2) huidige situatie, 3) behoeften en 4) toekomstige situatie. Binnen elk domein zullen conclusies worden getrokken naar aanleiding van de afgenomen interviews en daarna zullen algemene aanbevelingen worden gedaan voor de toekomst.

Kennis

Allereerst is er gekeken in hoeverre er kennis binnen het team van de Boomgaard aanwezig is met betrekking tot het bieden van zorg binnen het Passend Onderwijs. Uit de interviews is gebleken dat de kennis hiertoe onvoldoende is. Leerkrachten op De Boomgaard zien het Passend Onderwijs als ‘kinderen langer in het regulier onderwijs houden’. Echter, dat het Passend Onderwijs breder is dan dat lijkt niet bekend.

Huidige situatie

Het domein huidige situatie met betrekking tot de zorg richtte zich op waar het

Utrecht
werkplaatsen
onderwijsonderzoek
primair onderwijs

kennis maken, kennis delen

De Boomgaard

zwaartepunt ligt voor leerkrachten binnen de zorg in de groep. Op dit moment blijkt dat leerkrachten op de Boomgaard met name tegen het gebrek aan tijd lopen. Uit de interviews blijkt dat het gebrek aan tijd op meerdere vlakken wordt genoemd, bijvoorbeeld op het bieden van extra hulp aan leerlingen, het onderhouden van contact met ouders bij uitval van leerlingen maar ook het volle schoolprogramma dat leerkrachten ervaren.

Daarnaast voelen leerkrachten druk wat betreft de groepsplannen die gemaakt worden voor de vakken spelling, technisch lezen en rekenen. De meerwaarde en efficiëntie wordt lang niet altijd gezien. Leerkrachten geven aan veelal zelf te weten over de ontwikkeling van de kinderen in de klas. Wanneer groepsplannen toch nodig blijken, geven leerkrachten aan dat dit overzichtelijker en minder omvangrijk zou kunnen. Aansluitend hierop voelen leerkrachten administratieve druk op nog andere vlakken. Met name de 'lange lijstjes', 'schriftelijke overdracht' en 'administratie in Parnassys' worden als veel ervaren. Er kan worden geconcludeerd dat met name de combinatie van bovenstaande maakt dat leerkrachten dit als zwaartepunt ervaren. Daarentegen blijkt uit de interviews dat ondanks de ervaren drukte, tijdsgebrek en administratieve last, de IB'ers voor ondersteuning zorgen binnen dit zwaartepunt. De steun van IB'ers wordt als zeer prettig ervaren en bovendien verlichtend.

Behoeften

Wat betreft de behoeften van leerkrachten over het stellen van grenzen kan het volgende worden geconcludeerd. Hierbij lag de focus op wat leerkrachten nodig hebben om in de zorg voor leerlingen te voorzien. Leerkrachten hebben het idee dat er nu soms te veel tijd wordt besteed aan het bieden van extra zorg en dat de tijd die erin wordt gestoken lang niet altijd opweegt tegen de opbrengsten voor de leerlingen. Dit betekent dat zij eigenlijk een duidelijk grens willen hoe ver zij moeten gaan in het bieden van zorg. Uit de interviews bleek ook dat leerkrachten zelf niet die grens zo hard durven te stellen. Idealiter zouden leerkrachten doorgaan zolang als nodig en haalbaar. Maar in de praktijk lukt dit niet en is dat niet wenselijk. Hierdoor ontstaan er verschillen binnen groepen, de ene leerkracht kan meer zorg bieden aan leerlingen dan een andere leerkracht. Wat inherent lijkt te zijn aan bijvoorbeeld de ervaring van leerkrachten. Daarmee kunnen voor zowel leerlingen als ouders in een jaar verwachtingen worden gecreëerd die in een ander jaar wellicht niet haalbaar zijn.

Ook is er duidelijk behoefte bij leerkrachten in het verlagen van administratieve last (zoals al duidelijk werd in de huidige situatie). Wat leerkrachten nodig hebben zijn groepsplannen die overzichtelijk, kort en duidelijk zijn. En groepsplannen die een kortere tijd gebruikt worden. Veel leerkrachten lijken de cito toetsen als uitgangspunt te nemen

Utrecht
werkplaatsen
onderwijsonderzoek
primair onderwijs

kennis maken, kennis delen

De Boomgaard

voor het opstellen van groepsplannen. Hierdoor zijn groepsplannen niet altijd even up-to-date.

Andere opvallende behoeften zijn extra handen in de klas om de leerkrachten te ondersteunen. Waarop die ondersteuning ziet is niet duidelijk geworden uit de interviews en heeft nader onderzoek. Ook worden grotere lokalen als wens genoemd en een minder grote stem van ouders. Leerkrachten willen het bieden van zorg bepalen en niet de ouders.

Toekomstige situatie

Dit domein richtte zich op hoe de leerlingen zorg begrensd zou moeten worden binnen het Passend Onderwijs. Hier worden door de leerkrachten van de Boomgaard veel verschillende soorten oplossingen voor genoemd. Leerkrachten geven aan dat ze geen foutenanalyses meer willen maken voor leerlingen met dyslexie. De leesbegeleiding wordt als absolute meerwaarde van het Passend Onderwijs gezien binnen De Boomgaard. Tegelijkertijd wordt ook gesproken dat het wellicht passender zou zijn als er minder in aanpakken wordt gewerkt en meer groepsdoorbekend zodat leerlingen écht op hun eigen onderwijsbehoefte worden aangesproken.

Daarnaast zien veel leerkrachten extra ondersteuning, handen in de klas, als een mogelijke oplossing. Echter, dienen deze leerkrachten dan wel gebonden te zijn aan vaste klassen. Bijvoorbeeld 1 leerkracht 'los' gekoppeld aan de ondersteuning van leerkrachten van leerjaar 6.

Contact

Wil je meer weten over dit onderzoek? Neem dan contact op met Nicole Verdier:
n.verdier@pcou.nl